

ת"פ 1381/09 - מדינת ישראל נגד א.ש.ע.מ. יזמות ועסקים בע"מ, ח.פ.

-

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ת"פ 1381-09

לפני: כב' השופטת יעל אנגלברג שהם

המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד אורית פרץ

נגד

הנאשמת:

א.ש.ע.מ. יזמות ועסקים בע"מ, ח.פ. - 513680124
ע"י ב"כ עו"ד סער רשף

הכרעת דין

1. כנגד הנאשמת הוגש כתב אישום המייחס לה שלוש עבירות על חוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953 (להלן: "**חוק עבודת הנוער**") לגבי תשעה בני נוער וכן עבירות על חוק הודעה לעובד, התשס"ב-2002 (להלן: "**חוק הודעה לעובד**") בשל אי מסירת הודעה לעובד בדבר תנאי עבודתו ועבירה על חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987 (להלן: "**חוק שכר מינימום**") בשל אי הצגת מודעה על פי החוק.

האישומים

2. ביום **30.11.09** הוגש כנגד הנאשמת כתב אישום (להלן: "**כתב האישום**") הכולל אישומים בעבירות שונות. על פי הנטען בו, ביום **6.8.08** או בסמוך לכך נערכה ביקורת במסעדה המופעלת על ידי הנאשמת (להלן: "**המסעדה**") ונמצא כי הנאשמת העסיקה כעובדים נערים יהודים וכן את העובדת מיטיקו טדאסה.

א. האישום הראשון

על פי האישום הראשון נטען כי הנאשמת העסיקה את הנערים המפורטים להלן בתאריכים המפורטים וזאת ביום שבת, בזמן המנוחה השבועית ללא מתן מנוחה שבועית כחוק.

ואלה פרטי הנערים ומועדי העסקתם:

· **יעקב לוי** - 30.8.08, 23.8.08, 16.8.08, 2.8.08, 26.7.08, 19.7.08, 12.7.08, 5.7.08, 14.6.08, 7.6.08.

· **בטאדג' בלאי** - 30.8.08, 23.8.08, 16.8.08, 9.8.08, 2.8.08, 26.7.08, 19.7.08, 12.7.08, 5.7.08.

• שון קסנטיני - 5.7.08, 14.6.08, 7.6.08.

• גל כחלון - 26.7.08, 19.7.08, 12.7.08, 5.7.08.

• שי חי אלקירי - 16.8.08, 9.8.08, 2.8.08, 5.7.08, 12.7.08.

• דור גלולה - 26.7.08, 19.7.08, 12.7.08, 5.7.08.

• יצחק גבצו - 30.8.08, 23.8.08.

• ליטל דנוך - 26.7.08, 19.7.08, 12.7.08.

• שמעון גלולה - 26.7.08, 19.7.08, 12.8.08.

עוד נטען כי הנאשמת העסיקה את העובדת **מיטיקו טדסה** בין התאריכים **17.8.08-23.8.08** במשך שבעה ימים ברציפות ללא מתן מנוחה שבועית כחוק. כל אלה בניגוד להוראות סעיף 21ב(1) לחוק עבודת הנוער.

ב. האישום השני

על פי האישום השני נטען כי הנאשמת לא מסרה לעובדים - גל כחלון, שי חי אלקירי, בטאדג בלאי ויעקב לוי - תוך 30 יום מיום שהחלו לעבוד אצלה ואף לא בכל זמן אחר הודעה בכתב המפרטת את תנאי העסקתם וזאת בניגוד להוראות סעיף 1 לחוק הודעה לעובד.

ג. האישום השלישי

על פי האישום השלישי, במועד הביקורת שנערכה ביום **6.8.08** במסעדה עלה כי לא היתה תלויה מודעה בנוגע לעיקרי זכויות העובד על פי חוק שכר המינימום וזאת בניגוד להוראות סעיף 6ב(א) ו-6ב(ד) לחוק שכר מינימום.

ד. האישום הרביעי

על פי האישום הרביעי העסיקה הנאשמת את הנער גל כחלון שהוא יליד **5.4.91** וזאת בין התאריכים **1.5.08** ועד ל-**6.8.08** ואת הנער עמרם דניאל יליד **28.9.90** וזאת בין התאריכים **1.7.08-6.8.08**, מבלי שהוצא על שמם פנקס עבודה ובניגוד לסעיפים 28 ו-33ג(א)(5) לחוק עבודת הנוער.

ה. האישום החמישי

על פי האישום החמישי נטען כי הנאשמת העסיקה את הנערים יעקב לוי ובטאדש בלאי למעלה מ-8 שעות עבודה ליום וזאת בניגוד להוראות סעיף 20(א) ו-33א(2) לחוק עבודת הנוער.

גרסת הנאשמת

3. הנאשמת הודתה כי היא חברה בע"מ שהפעילה מסעדה באשקלון במועדים הרלוונטיים וכי ביום **6.8.08** נערכה במסעדה ביקורת מטעם מפקחי משרד התמ"ת. הנאשמת כפרה בכל יתר העובדות הנטענות בכתב האישום למעט גילאי הנערים.

הראיות

4. מטעם המאשימה העידו מפקח משרד התמ"ת מר יאן גנק (להלן: "**המפקח**"), אחד העובדים מר שי גלולה (להלן: "**מר גלולה**"), ומנהלת החשבונות במסעדה הגב' רגינה בלופשטיין (להלן: "**הגב' בלופשטיין**").

המאשימה הגישה את המסמכים הבאים: תעודת עובד ציבור (ת/1); תמצית רישום חברה של הנאשמת (ת/2); תמציות רישום פרטי העובדים ממרשם האוכלוסין (ת/13)-(ת/12); דוחות נוכחות לחודשים יוני-ספטמבר 2008 (ת/14)-(ת/14); תלושי שכר לחודשים 6/08-8/08 (ת/15)-(ת/23); דרישה להמצאת מסמכים (ת/6); דו"ח פעולה (ת/7), דרישות להמצאת מסמכים (ת/8)-(ת/22); זימון לחקירה באזהרה (ת/9)-(ת/9); בקשת דחייה מטעם הנאשמת (ת/10); זימון נוסף לחקירה (ת/11); בקשת הנאשמת לקביעת מועד חדש לפגישה (ת/12); זימון נוסף לחקירה באזהרה (ת/13)-(ת/13); מכתב הנאשמת (ת/14); טפסי 102 (ת/15)-(ת/15); צילום כרטיסי עבודה של שירות התעסוקה (ת/16)-(ת/16); הודעת העד מר גלולה (ת/17); הודעת העדה הגב' בלופשטיין (ת/18).

5. מטעם הנאשמת העיד מנהל הנאשמת ובעליה, מר איתן קנטיני (להלן: "**המנהל**").

טענות הצדדים

6. עיקר **טענת המאשימה** היא כי יש בראיות ובעדויות שהציגה בפני בית הדין כדי להוכיח הן את היסוד העובדתי, הן את היסוד הנפשי ביחס לכל אחת מחמש העבירות המיוחסות לנאשמת. לטענתה, לא שיתף מנהל הנאשמת פעולה עם הרשות החוקרת ולא הציג את חומר החקירה שנדרש להציג בפני המפקחים כמו גם התחמק מחקירה במשרדי האכיפה ושלח את מזכירתו להציג את עמדת הנאשמת. המאשימה מוסיפה וטוענת כי עדויות העדים מטעם המאשימה אשר עבדו אצל הנאשמת לא עלו בקנה אחד עם הודעותיהם בפני חוקרי המאשימה, עד כדי העלאת חשד כבד להשפעת הנאשמת על העדים. המאשימה עתרה לקבלת הודעות העדים בפני חוקרי התמ"ת וזאת על פי הוראות סעיף 10א לפקודת הראיות.

לטענת הנאשמת, לא עלה בידי המאשימה להוכיח את יסודות העבירות שבגינן הוגש כתב האישום, לא הורם נטל הראיה הדרוש בהליך פלילי ויש לזכות את הנאשמת זיכוי מלא ומוחלט. הנאשמת הוסיפה וטענה כי המאשימה הציגה הנחות בלבד שאינן מגובות בעובדות וכי המאשימה נמנעה מלפעול בהתאם לדין ולא ביצעה חקירה מקיפה כנדרש על מנת להגיע לחקר האמת.

להלן אדון באישומים לגופם.

הכרעה

7. בפתח הדיון יש להכריע בטענת המאשימה שלפיה יש להעדיף את הודעות העדים מטעמה, אשר עבדו אצל הנאשמת, בפני חוקרי המאשימה על פני העדויות שנתנו בפני בית הדין, מחשש להשפעה של הנאשמת על העדים, וזאת על פי הוראות סעיף 10א לפקודת הראיות.

סעיף 10א לפקודת הראיות, שעניינו אמרת עד מחוץ לבית המשפט, קובע:

"(א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך

פלילי אם נתקיימו אלה:

- (1) **מתן האמרה הוכח במשפט;**
- (2) **נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו;**
- (3) **העדויות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי, או העד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תכנה.**
- (ב) ...
- (ג) **בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכל אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.**
- (ד) **לא יורשע אדם על סמך אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה."**

בהתקיים התנאים המנויים בסעיף, רשאי בית הדין לקבל אמרה של עד שנאמרה מחוץ לכתלי בית הדין כראיה קבילה ורשאי הוא אף להעדיף אותה על פני עדותו של העד בפני בית הדין.

8. בפרשת **מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי באר-שבע**, התייחס בית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ למטרת סעיף 10א, וכך קבע:

"הסדר זה - אשר נועד לתת מענה למצוקה שנוצרה עקב לחצים קשים שהופעלו על עדי תביעה במטרה להניאם ממסירת עדות אמת - אפשר לבית-המשפט להעדיף את תוכן אמרתו של עד כפי שנרשמה בחקירתו במשטרה [בעניינו - בפני חוקרי המאשימה - י.א.ש]. על פני גרסה מאוחרת אותה מסר בעדותו בבית-המשפט, ואשר היא תולדה של הלחץ שהופעל עליו". (בג"ץ 11339/05 **מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי באר שבע**, פד"י סא(3) 93, 20 (2006)).

עדויותיהם של עדי המאשימה שעבדו במסעדה היו שונות מהגרסה שמסרו בהודעתם בפני חוקרי המשיבה, באופן אשר העלה חשש כי הושפעו על ידי הנאשמת. העדים נחקרו על כך ועומתו עם גרסאותיהם כפי שנמסרו בהודעותיהם בפני החוקרים. לפיכך, כפי שיפורט להלן במסגרת חלק מהאישומים, ולאור חיזוקים נוספים שנמצאו לגרסתם כפי שנמסרה בהודעות - מצאתי כי יש להעדיף, במקרים מסוימים, את אמרותיהם של עדים אלה או חלקים מהן על פני עדותם בפני בית הדין (ראו גם ע"פ 9613/04 **בן סימון נ' מדינת ישראל**, עמ' 12-13 ניתן ביום 4.9.06).

האישום הראשון

9. **המאשימה טענה** כי הנאשמת העסיקה את העובדים היהודים שהיו נערים במועד הרלוונטי לכתב האישום וזאת ביום השבת, בזמן המנוחה השבועי, בתאריכים המפורטים בסעיף 2.א לעיל, וזאת מבלי שניתנה להם מנוחה שבועית כחוק. עוד טענה המאשימה כי הנאשמת העסיקה את העובדת מטיקו טדסה (שאינה יהודיה) בין התאריכים **17.8.08-23.8.08**, שבעה ימים ברציפות ללא מתן מנוחה שבועית כחוק.

10. סעיף 21ב(1) לחוק עבודת הנוער קובע:

"(א) לא יועבד נער במנוחה השבועית.

(ב) (1) המנוחה השבועית של הנער היא לפחות 36 שעות רצופות ותכלול

- לגבי נער יהודי - את יום השבת;

(2) לגבי נער שאיננו יהודי - את יום השבת או את היום הראשון או את היום

השישי בשבוע, הכל לפי המקובל עליו כיום המנוחה השבועית שלו. (הדגשה

שלי - י.א.ש.).

הוראות סעיף 33א לחוק קובעות:

"המעביד נער באחד מאלה -

...

(2) בניגוד להוראות סעיפים 20, 21, 22, 22א ו-24, או בניגוד להוראות היתר

שניתן לפי סעיף 25, שעניינן שעות עבודה ומנוחה;... דינו - מאסר שישה חודשים או

קנס כאמור בסעיף 61 (א) (2) לחוק העונשין".

11. כעולה מתמצית רישום האוכלוסין (ת/3), לא היתה כל מחלוקת כי הנערים ששמותיהם פורטו בנספח א' לכתב האישום (סעיף 2.א. לעיל) הם יהודים. לפיכך, יום המנוחה השבועי שלהם חל ביום שבת. כן לא היתה מחלוקת כי הם כולם נערים שטרם מלאו להם 18 שנה במועד הרלוונטי לביקורת.

12. המאשימה פרטה את המועדים שבהם הועסק כל אחד מאותם עובדים ביום השבת והציגה את דוחות הנוכחות התומכים בגרסתה (ת/4), ובכך הרימה למעשה את הנטל המוטל עליה להוכיח את ביצוע העבודה ביום שבת.

13. בחקירתה בפני חוקרי התמ"ת, אישרה הגב' בלופשטיין את מהימנותם של הדוחות, ציינה כי היא הנפיקה אותם, וכי הם משקפים את שעות העבודה של העובדים. העדה אישרה גם את העובדה שהנערים הועסקו ביום שבת (ת/18 דפים 1-2).

בעדותה בפני בית הדין, חזרה בה הגב' בלופשטיין מהגרסה שמסרה לחוקרי התמ"ת, וציינה כי **"לא כולם עבדו, היו מקרים. אני גם לא עובדת שבת. אני לא יודעת. קיבלתי בסך הכל כרטיסי עבודה. לא כולם עבדו".** (עמ' 31 שורות 26-27 לפרוטוקול). ואולם בהמשך חקירתה הנגדית, אישרה הגב' בלופשטיין כי היו נערים שעבדו בשבת, וזאת ידוע לה מכרטיסי הנוכחות (עמוד 32 שורות 1-5 לפרוטוקול).

14. **הנאשמת טוענת** כי לא ניתן להסתמך על עדותה של הגב' בלופשטיין, לאור העובדה כי היא עצמה לא הועסקה בימי המנוחה השבועית, ואף לא פיקחה על העסקת העובדים. לגופו של עניין טענה הנאשמת, כי אין כל ראיה שבפועל הועסקו הנערים בימי המנוחה השבועית.

אין לקבל טענה זו.

15. בפני בית הדין הוצגו דוחות נוכחות (ת/4) של הנערים ששמותיהם פורטו לעיל, ומדוחות אלה עולה, כי הנערים הועסקו בימי השבת. הדוחות נמסרו לחוקרי המאשימה על ידי הגב' בלופשטיין, המשמשת כאמור כמנהלת החשבונות של הנאשמת, ואשר על בסיסם היא (כך לדבריה) שילמה את שכר העובדים.

הניסיון לטעון כיום כי הדוחות אינם משקפים את שעות העבודה האמיתיות של העובדים, תמוה, וזאת בלשון המעטה, שכן מדובר במסמך שנערך על ידי הנאשמת עצמה ואשר היא עצמה מתנהלת ומנהלת את עסקיה על בסיסם. יתר על כן, עד המאשימה מר גלולה (שהוכרז במהלך עדותו כעד עויין) אישר כי דוחות הנוכחות משקפים את שעות עבודתו (עמ' 27 שורות 26-29 לפרוטוקול).

כך גם טענת הנאשמת בסיכומיה שלפיה העד מר גלולה העיד שעבד במוצאי יום השבת ולא ביום השבת עצמו, אין לה מקום וזאת משאישר העד כי עבד על פי דוחות הנוכחות ומהם עולה כי עבד ביום השבת ומשב"כ הנאשמת הודה בדיון כי שאלותיו לעד התבססו טעות על דוחות הנוכחות של אדם אחר (עמ' 28 שורה 10 לפרוטוקול).

16. זאת ועוד, מחקירת הגב' בלופשטיין עולה טענה כי יתכן והעדה טעתה בהקלדת הנתונים. גם טענה זו אין לקבל. עיון ברישומי השעות מעלה כי ישנם עובדים שעבדו ימים רצופים ולגביהם הטענה כי חלה טעות בהקלדת יום העבודה אינה סבירה כלל. בנוסף, אין חולק כי המסעדה היתה פתוחה ביום שבת ומכאן כי נזקקה לעובדיה. אך הנאשמת כלל לא ניסתה להציג בפנינו רישום בנוגע לעבודת עובדים אחרים בימי השבת.

אשר על כן, מצאתי כי המאשימה הרימה את הנטל להוכיח שהנערים, שאין חולק כי הם יהודים, הועסקו בימי השבת שהוא יום המנוחה השבועית שלהם.

17. **המאשימה טענה**, כי הנאשמת העסיקה את העובדת מיטיקו טדאסה במשך שבעה ימים ברציפות, מבלי שניתנה לה מנוחה שבועית. גם בעניין זה הסתמכה המאשימה על רישומי הנוכחות של הנאשמת (ת/4) (13).

18. ביחס לעובדת זו, טען מנהל הנאשמת כי "**אין דבר כזה. אני אישית לא הייתי מסכים לזה. יכול להיות שביניהם עשו. הם היו עולים חדשים שהיו קבוצה. יכול להיות שעבדו באותו כרטיס, היה ממש בלגן, הסתבכו עם עניין המחשב**" (עמ' 41 שורות 5-7 לפרוטוקול).

קשה לקבל גרסה זו. הדעת נותנת כי אם היו העובדים מחתימים כרטיס אחד הרי שהיו עולות טענות כי העובדים לא קיבלו את השכר שלו הם זכאים. טענה שכזו לא נטענה כלל. יתר על כן, מעדותה של הגב' בלופשטיין עולה כי העובדים רשמו את שעות עבודתם בכרטיס ידני (וכך אף נטען על ידי הנאשמת ביחס

לאישום החמישי להלן), השעות אושרו על ידי האחראי והם הועברו אליה בסוף החודש (עמ' 32 שורות 6-11 לפרוטוקול). ואכן, עיון בדוחות הנוכחות מעלה כי אין מדובר בהדפסה אוטומטית אלא בהקלדה ידנית של השעות. עוד עולה מעדותה של הגב' בלופשטיין, כי היא זו שהקלידה את הנתונים במחשב (עמ' 35 שורות 19-22 לפרוטוקול). מכאן, כי טענת המנהל שלפיה העובדים הם שיצרו "בלגן" ברישומים אינה יכולה לעמוד.

19. משהרימה המאשימה את הנטל להוכיח, על פי רישומי הנאשמת עצמה, שהעובדת הועסקה 7 ימים ברציפות, מוטלת על הנאשמת החובה לסתור את טענות המאשימה. לא מצאתי שהנאשמת הרימה את הנטל לעשות כן.

20. מכאן, כי המאשימה הוכיחה את קיומו של היסוד העובדתי של העבירה של העסקת הנערים, בניגוד להוראות סעיף 21ב(1) לחוק עבודת הנוער.

האישום השני

21. הוראות סעיף 1 לחוק הודעה לעובד קובעות:

"מעסיק ימסור לעובד, לא יאוחר משלושים ימים מהיום שהעובד התחיל לעבוד אצלו, ואם היה העובד נער כהגדרתו בחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953 (להלן - נער) - לא יאוחר משבעה ימים, הודעה בכתב שבה יפרט את תנאי העבודה של העובד לפי הוראות חוק זה (בחוק זה - ההודעה)".

המאשימה טענה כי הנאשמת לא מסרה בידי העובדים, גל כחלון, שי חי אל קירי, בטאדג' בלאי, ויעקב לוי, הודעה בכתב המפרטת את תנאי העסקתם, וזאת תוך 30 יום מיום שהחלו לעבוד אצלה, ואף לא בכל זמן אחר, בניגוד להוראות סעיף 1 לחוק הודעה לעובד. לטענת המאשימה, הנאשמת לא הציגה בפניה מסמכים המאשרים את הצגת ההודעות לעובד, הן עם קבלת הדרישה הראשונה, והן במעמד הדיונים בבית הדין, ומכאן יש ללמוד כי הודעות כאלה לא נמסרו.

22. **הנאשמת טענה** כי מהעדויות שהובאו בפני בית הדין לרבות עדותם של עדי המאשימה, מר גלולה והגב' בלופשטיין, עולה, כי הודעות נמסרו לעובדים.

23. עיון בעדויות שהובאו בפני בית הדין מעלה כי מר גלולה השיב בחיוב לשאלה שנשאל בחקירתו הראשית - האם קיבל טופס הודעה לעובד המפרט תנאי העסקתו. אלא שגרסתו זו אינה מהימנה עלי. גרסתו זו סותרת את הגרסה שהעלה בפני חוקר התמ"ת, ושעל פיה לא קיבל טופס הודעה לעובד המפרט את תנאי העסקתו (ת/17). משעומת מר גלולה עם ההבדל בין שתי הגרסאות, השיב, שכנראה בעת שמסר את הודעתו, לא זכר את העובדות, וחזר וציין כי הוא משוכנע שקיבל את ההודעה לעובד (עמ' 21 שורות 10-16 לפרוטוקול). טופס ההודעה **לא הוצג** בפני בית הדין.

24. מנהל הנאשמת העיד בחקירתו הראשית:

"ש. הוא קיבל או לא קיבל הודעה."

ת. בטח שכן. הוא קיבל ממנהלת. יש צוות. לא התעסקתי עם העובדים.

ש. אתה יודע שהוא קיבל?

ת. כן. היה לה הכל מסודר.

ש. שמעת שהוא קיבל או שאתה יודע?

ת. הייתי בבית הדין ושמעתי אותו אומר שהוא קיבל. אין עובד שלא קיבל.

ש. איך אתה יודע שאין עובד שלא קיבל?

ת. היה משרד מסודר, גם הפקידה, גם יוסי וגם רגינה קיבלו הנחייה מרואה חשבון מה לתת ואיך לתת. היינו ממש כולנו חדשים בזה והשתדלנו שהכל יעבוד. שהגיע אלי החוקר דאגתי שיקבל הכל ויראה הכל, אפילו שהיו שם טעויות דאגתי שהוא יקבל הכל, היינו כולנו חדשים" (עמ' 41 שורות 19-28 לפרוטוקול; הדגשות שלי - י.א.ש.).

25. אלא מאי? עדותה של הגב' בלופשטיין אינה תומכת בגרסת מנהל הנאשמת.

בחקירתה בפני חוקרי התמ"ת (ת/18), נשאלה הגב' בלופשטיין לעניין מסירת הודעות על פי חוק הודעה לעובד, וטענה כי הנאשמת אינה חותמת על חוזה עבודה עם הנערים ואף לא מוסרת להם כל הודעה בכתב על תנאי ההעסקה. עוד הוסיפה הגב' בלופשטיין, כי אנשי הנאשמת כלל לא היו מודעים לקיומה של חובה למסירת הודעה המפרטת את תנאי ההעסקה (ת/18, עמ' 4 שורות 55-50).

בחקירתה הנגדית בבית הדין, נסוגה הגב' בלופשטיין מהגרסה שמסרה בפני חוקר המאשימה וציינה כי היא עצמה אינה מוסרת טופס הודעה לעובד, אך היו אחראי משמרת שקיבלו טופס (עמ' 34 שורה 4 לפרוטוקול). הגב' בלופשטיין לא ידעה לפרט מה מכיל הטופס שעליו דיברה, ובהמשך חקירתה משעומתה עם דבריה בפני חוקרי התמ"ת, ניתן היה לראות כי היא מתפתלת בגרסתה עד כי לבסוף הודתה שהדברים אכן נאמרו על ידה לחוקרי התמ"ת שכן - "כנראה שאמרתי. אני לא ביצעתי חוזה עם הנערים. יכול להיות שיש חוזים שאחראי משמרת עושה" (עמוד 34, שורות 11-12 לפרוטוקול).

מהאמור עולה כי מנהל הנאשמת לא מסר לעובדים טופס הודעה המפרט את תנאי העסקתם ואילו טענתו שלפיה הטופס נמסר על ידי הגב' בלופשטיין, אין לה כל יסוד.

26. גרסתו של מר גלולה שחזר בו מהגרסה הראשונית שמסר לחוקרי המאשימה, לא היתה מהימנה עלי וגם מגרסת המנהל והגב' בלופשטיין לא ניתן ללמוד על מסירת הודעה לעובד לידי הנערים. זאת ועוד, הנאשמת אף לא ניסתה לסתור טענת המאשימה שכן, אף שניתנה לה הזדמנות, לא טרחה להציג בפני חוקרי המאשימה, הן בעת גביית עדויות העובדים הן בפני בית הדין, כל טופס הודעה לעובד שאותו או שכמותו נוהגת היא לטענתה למסור לעובדים. אכן, יש לזכור כי הנטל להוכיח את היסוד העובדתי מוטל על כתפי המאשימה, אך לאור הסתירות בגרסאות הנאשמת ועובדיה ולאור העובדה שלא הובא איש להעיד כי הוא מסר לעובדים טופס הודעה לעובד, מצאתי כי המאשימה הוכיחה את העובדות העומדות בבסיס האישום ועל פיהן - לא מסרה הנאשמת לעובדיה הודעה על תנאי עבודתם כנדרש בחוק.

האישום השלישי

27. הוראות סעיף 6ב לחוק שכר מינימום קובעות:

"(א) מעסיק יציג במקום העבודה, במקום בולט לעין, מודעה כפי שקבע השר לפי סעיף קטן (ב), ובה מפורטים עיקרי זכויות העובד לפי חוק זה.

...

(ד) מעסיק שאינו מקיים את חובתו לפי סעיפים קטנים (א), (ג)(1) או (2), ואינו פטור לפי סעיף קטן (ג)(3), דינו - הקנס האמור בסעיף 61 (א)(1) לחוק העונשין, וקנס נוסף כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, לכל שבוע שבו נמשכת העבירה מיום שמפקח עבודה הודיע למעסיק בכתב כי הוא אינו מקיים את חובתו לפי סעיף זה; עבירה לפי סעיף זה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה".

28. **המאשימה טענה** כי הנאשמת לא הציגה במקום בולט במקום העבודה מודעה שבה מפורטים עיקרי זכויות העובדים וזאת על פי חוק שכר מינימום.

הנאשמת טוענת בעניין זה כי טענות המאשימה נסמכות על דו"ח האירוע של מר יאן שנערך כשעה לאחר צאת המפקח מהמסעדה, בהסתמך על תשובות שמסר אחד ממנהלי המשמרת שאינו מוסמך לייצג את הנאשמת ואינו בקיא ברזי החוק, מבלי שאיש אישר את אמינות הדיווח ואין ליתן לו כל משקל. מכאן שהעובדות נשוא אישום זה, לא הוכחו.

29. מנהל הנאשמת העיד בחקירתו הראשית ביום **12.11.12**:

"ש. **המאשימה טוענת שבבית העסק לא היה תלויה מודעה בנוגע לזכויות העובד?**
ת. **היתה תלויה מודעה וגם היום תלויה מודעה. חבל שמי שבדק לא שאל ולא דיבר איתי.**

ש. **מה היה כתוב בהודעה?**
ת. **לילדים מתחת לגיל 18, יש לנו איזה משהו של משרד התמ"ת. הוא דיבר עם העובדים ולא איתי לא קרא לי אפילו להעיד.**
ש. **מודעה על על זכויות העובד פי חוק שכר מינימום והכל?**
ת. **הכל.**

ש. **אתה יודע שהיתה?**
ת. **כן. היתה תלויה מאחורה, במשרד. לא באמצע המסעדה. הוא לא ביקש אפילו להיכנס.**

ש. **בתוך המסעדה?**

ת. **חלק מהמסעדה.**

ש. **בטוח?**

ת. **כן.**

ש. **אתה נשאלת מתי שהוא האם יש לך מודעה או לא, האם אתה יכול להראות?**
ת. **שום דבר" (עמ' 41 שורה 29 - עמ' 42 שורה 12 לפרוטוקול; הדגשה שלי - י.א.ש.).**

ואולם, בדיון מוקדם יותר, שהתקיים ביום **30.12.10**, ציין ב"כ המנהל כי המודעה נמצאת במטבח (עמ' 13 שורה 25 לפרוטוקול). משעומת המנהל בחקירתו הנגדית ביום **12.11.12** עם הבדלי הגרסאות השיב כך:

"ש. המודעה של שכר מינימום שהיום אתה אומר שכן היתה תלויה, היכן היא היתה תלויה.

ת. במשרד. מאחורה במסעדה היכן שאני משלם שכר.

ש. מה זה חלק אחורי.

ת. חלק פתוח שנכנסים אליו עובדים. זה שימש חדר עובדים שבאים מתלבשים והולכים לעבוד.

ש. זה מוזר לי כי בחקירה הקודמת, בדיון הקודם אומר בא כוחך אני אומר לך שיש במקום הודעה במטבח, מה הגרסה במטבח או חדר עובדים.

ת. אם תכנס למסעדה תראי שזה בדיוק שם, חדר עובדים זה צמוד, המטבח הוא חלק אחורי של המסעדה, היום הוא חדר הקפאה, חדר עובדים.

ש. היכן המטבח היה, לא היום, היום זה חדר הקפאה?

ת. תביא לי דף אני אשרטט לך. זה חלק בלתי נפרד מהמטבח גם שטיפת כלים הוא חלק בלתי נפרד מהמטבח.

ש. אני אומרת לך שלא היתה תלויה מודעה והדברים נרשמו גם בדו"ח ביקורת של המפקח והעובדת רגינה העידה על כך ורק היום אתה מוסר גרסה אחרת.

ת. בסדר.

ש. מה יש לך לומר על כך.

ת. חבל שלא קרא לי האדם שהגיע והייתי עושה לו סיור לראות את המקום" (עמ' 44 שורות 15-30 לפרוטוקול מיום 12.11.12; הדגשה שלי - י.א.ש.).

30. מעדותו של המפקח עולה כי בהגיעו למסעדה הזדהה בפני האחראי וביקש לראות את המודעה המפרטת את זכויות העובד והתשובה שקיבל היא כי לא קיימת מודעה במקום (עמ' 10 שורות 18-19; עמ' 13 שורות 25-30 לפרוטוקול). לטענת הנאשמת בסיכומיה אין להתבסס על עדותו של המפקח היות והוא נסמך על תשובות לכאורה של עובד שאינו בקי ברזי החוק ולא היה מוסמך להשיב בשם הנאשמת.

31. לא מצאתי כל סיבה שלא לקבל את עדותו של מר יאן בעניין העדר קיומה של מודעה במסעדה. אכן, הנטל להוכיח את היסודות העובדתיים של העבירה, מוטל על המאשימה. המפקח ערך ביקור במקום וביקש לראות את המודעה לאחר שהסביר לו את מהותה. העובד האחראי במקום לא ידע להראות לו את המודעה. משמטרת המודעה היא להביא לידיעת העובדים את זכויותיהם סביר להניח כי לו היתה מודעה שכזו, היה האחראי במקום מודע לה.

זאת ועוד, לקיומו של יסוד שלילי הנטל הוא נמוך ודי בראיה מהימנה על מנת להעביר את הנטל לסתור על הנאשמת שבידה הידיעה הפוזיטיבית והיכולת לסתור את היסוד השלילי. הנאשמת לא הציגה כל ראיה פוזיטיבית שיש בה כדי להעיד על קיומה של מודעה כנדרש על פי חוק. המנעות מהבאת ראיה היא-היא הלבנה הנוספת הנדרשת לבניין היסוד העובדתי הנדרש להוכחת העבירה והעדרה מחזקת את גרסת המאשימה שלפיה לא הייתה במסעדה כל מודעה על תנאי העבודה.

האישום הרביעי

32. הוראות סעיף 28 לחוק עבודת הנוער קובעות:

"נער לא יועבד אלא אם קיים פנקס עבודה שהוצא לשמו על ידי שר העבודה, ועל

המעביד, הראיה כי קיים פנקס כאמור. פנקס עבודה יוצא, ללא תשלום, על פי בקשה

עמוד 10

שהוגשה, בצירוף מסמכים להוכחת מסירתו, החזקתו והצגתו... (הדגשה שלי - י.א.ש.).

סעיף 33ג' לחוק קובע כי:

"(א) המעביד נער באחד מאלה - ... (5) בלי שהוצא לו פנקס עבודה בהתאם להוראות סעיף 28; דינו - קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין".

33. **לטענת המאשימה**, העסיקה הנאשמת שני נערים וזאת מבלי שהוצא בעבורם פנקס עבודה כנדרש על פי הוראות חוק עבודת הנוער. לעמדת המאשימה, ניתנה לנאשמת הזדמנות להציג את כרטיסי העבודה ואולם אלה לא הוצגו בפני חוקרי המאשימה. לטענתה, מתעודת עובד ציבור שחתומה על ידי הגב' אורלי סבג, פקידת השמה ויעוץ בלשכת שירות התעסוקה (ת/1) עולה כי לנער גל כחלון לא הוצא כרטיס עבודה וכלל לא נפתח תיק בשירות התעסוקה ואילו ביחס לנער עמרם דניאל הוצא פנקס עבודה רק ביום 4.9.08, היינו, לאחר מועד הביקורת.

34. **הנאשמת טענה** כי העד מטעם המאשימה לא הצליח להצביע באילו נסיבות ומתי הוצאה תעודת עובד הציבור וכי חוקרי המאשימה לא פנו ללשכת התעסוקה לקבלת התעודה והפרטים המצויינים בה. עוד טענה הנאשמת כי הציגה בפני הרשות את המסמכים הרלוונטיים ועל כן לא עמדה המאשימה בנטל ההוכחה הנדרש. אין לקבל טענה זו.

35. מהאמור לעיל עולה כי הנטל להוכיח קיומו של פנקס עבודה מוטל על המעביד ואכן הנאשמת עמדה בנטל זה ביחס ל-11 נערים (ת/16)-(ת/11). אולם הנאשמת לא הרימה את הנטל המוטל עליה ביחס לנערים גל כחלון ועמרם דניאל.

יתרה מזו, תעודת עובד הציבור שהוגשה מטעם המאשימה הוגשה בהסכמת הנאשמת (עמ' 7 לפרוטוקול) וזו אף לא ביקשה לחקור את עורכת התעודה. מכאן שאין עוררין על תוכן תעודת עובד הציבור. לאור האמור, עמדה המאשימה בנטל להוכיח את היסוד העובדתי של אישום זה.

האישום החמישי

36. הוראות סעיף 20(א) לחוק עבודת הנוער קובעות:

"לא יועסק נער יותר משמונה שעות עבודה ליום וארבעים שעות עבודה לשבוע."

סעיף 33א(2) לחוק קובע כי:

"(א) המעביד נער באחד מאלה - ...

(2) בניגוד להוראות סעיפים 20, 21, 22, 22א ו-24, או בניגוד להוראות היתר שניתן לפי סעיף 25, שענין שעות עבודה ומנוחה;

... דינו - מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין."

37. **לטענת המאשימה**, העסיקה הנאשמת את הנערים יעקב לוי ובטאדק בלאי מעל ל-8 שעות יומיות וזאת

בניגוד להוראות סעיף 20 לחוק עבודת הנוער. לטענת המאשימה הועסק יעקב לוי ביום **26.8.08** 9 שעות ו-50 דקות ואילו בטאדק בלאי הועסקה ביום **25.8.08** במשך 9 שעות ו-35 דקות.

38. **הנאשמת טענה** מנגד, כי עדי המאשימה לא אישרו את העובדות המפורטות בכתב האישום וכי מעולם לא העסיקה הנאשמת מעבר ל-8 שעות; הרישום נערך על ידי הנערים באופן ידני ולא שיקף את שעות העבודה בפועל; הנערים רשמו את שעת היציאה ממקום העבודה ולא את שעת סיום העבודה וזאת בעת שהיו נשאים במקום למפגשים חברתיים; מתוך מאות שעות עבודה של נערים מתברר כי רק בשני מקרים לכאורה חרגה הנאשמת מהאמור בדין ואין בכך כדי לבסס הרשעה ולכלל היותר יש להתייחס לכך כזוטי דברים; האישום הוסף לכתב האישום על מנת להגיש כתב אישום מנופח ומופרז ולצייר את הנאשמת באור שלילי ככל האפשר.

39. שעות העבודה המפורטות בכרטיסי הנוכחות אושרו בחקירתה של הגב' בלופשטיין, מנהלת החשבונות של הנאשמת, בפני חוקרי המאשימה. עוד ציינה הגב' בלופשטיין בחקירתה בפני החוקרים כי הנערים היו רושמים את שעות עבודתם על גבי כרטיס נוכחות ואלו היו מאושרות על ידי אחראי המשמרת ומוקלדות על ידה בסוף החודש (ת/18 עמ' 2 שורות 29-55).

בעדותה בבית הדין שינתה העדה את גרסתה והכחישה את הדברים שאמרה בחקירתה בפני החוקרים. לטענת המאשימה יש להעדיף את אמרתה בפני החוקרים בהיותה סותרת את גרסתה בבית הדין. עוד טענה המאשימה כי קיימת סתירה בין גרסת מנהלת החשבונות אשר העידה שהרישום היה נערך באופן ידני על ידי הנערים ואילו מנהל הנאשמת העיד כי הרישום נעשה רק באופן ממוחשב.

זאת ועוד, כמפורט לעיל, אין לקבל את טענת הנאשמת שלפיה עדיה הכחישו את הרישום בדוחות הנוכחות. כאמור מעדותה של הגב' בלופשטיין, היא אישרה ושילמה את שעות עבודתם של העובדים על פי הדוחות. מדובר ברישום שנעשה על ידי הנאשמת אשר הסתמכה עליו בעת ביצוע התשלומים ואין כל סיבה לפקפק בו.

40. אכן הצדק עם הנאשמת כי מתוך מאות שעות של העסקת בני נוער הוכיחה המאשימה חריגה של כשעה וחצי עד שעתיים וזאת בשני מקרים בלבד. עם זאת יש לזכור כי בדיקת המאשימה נעשתה בהתייחס לחודש אחד בלבד וכי לעניין ההרשעה אין הבדל האם חרגה הנאשמת מהוראות הדין פעם אחת או עשרות פעמים, חריגה מהוראות החוק היא חריגה ותו לא. ככל שיש משקל להיקף החריגה ומספר הפעמים שבהם חרג מעביד מהוראות הדין, יינתן לכך משקל במסגרת גזר הדין. אין בכך כדי לאיין את עצם ביצוע העבירה.

יתר על כן, המחוקק הקנה חשיבות מיוחדת לעבירות בתחום העסקה שנעברו כנגד בני נוער ובחר לייחד חוק נפרד לעבירות מסוג זה. וכבר נקבע כי:

"אין להמעיט בחשיבותם של הוראות חוק עבודת הנוער. חוק עבודת הנוער נחקק מתוך הכרה בחשיבות ההגנה על אוכלוסיית הילדים והנוער ועל מנת למנוע את ניצולם על ידי מעסיקים. מדינת ישראל חתומה על מספר אמנות בין לאומיות אשר שמו להן במטרה לבער העסקתם של ילדים מתחת לגיל 18 בעבודות שיש בהן חומרים מסוכנים, עבודה בשעות רבות ובשעות הלילה".

עמוד 12

41. לאור האמור, ומשמצאתי כי הנאשמת אכן העסיקה 2 נערים בשעות החורגות מהמותר על פי דין, יש לקבוע כי המאשימה הוכיחה את היסוד העובדתי של עבירה על הוראות סעיף 20 לחוק עבודת הנוער.

היסוד הנפשי

42. על פי סעיף 14 לחוק שכר מינימום, אי תשלום שכר מינימום לעובד, היא עבירה מסוג אחריות קפידה, שאין בצידה צורך להוכיח קיומו של היסוד הנפשי (ר' גם יעקב קדמי **על הדין בפלילים**, חלק א', עמ' 289 (2012)). כך גם מורות הוראות סעיף 4 לחוק הודעה לעובד והוראות סעיף 33 לחוק עבודת הנוער ביחס לעבירות נשוא כתב האישום.

סעיף 22 לחוק העונשין התשל"ז-1977, קובע:

"(א) אדם נושא באחריות קפידה בשל עבירה, אם נקבע בחיקוק שהעבירה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות; ואולם, אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לבטל את האחריות בשל עבירות שחוקקו טרם כניסתו לתוקף של חוק זה ונקבע בדין שאין טעונות הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות. לענין סעיף קטן זה, "בדין" - לרבות בהלכה פסוקה.

(ב) לא יישא אדם באחריות לפי סעיף זה אם נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן למנוע את העבירה; הטוען טענה כאמור - עליו הראיה."

מכאן, בעבירות נשוא כתב האישום על המאשימה להוכיח את קיומן של היסודות העובדתיים של העבירות בלבד והנטל להוכיח כי עשתה כל שביכולתה להמנע מן העבירות, מוטל על כתפי הנאשמת. כמפורט לעיל, לא מצאתי כי הנאשמת עשתה כן.

סיכומי דבר

43. ממכלול הראיות שהוצגו בפניי מצאתי כי המאשימה הרימה את הנטל להוכיח קיומם של היסוד העובדתי והיסוד הנפשי כאחד, וכי הנאשמת ביצעה את העבירות המפורטות בכתב האישום.

משכך, הנני מרשיעה את הנאשמת בביצוע כל העבירות המפורטות בכתב האישום והכוללות עבירות על סעיפים 21ב(1), סעיפים 28 ו-33ג(א)(5), וסעיפים 20(א) ו-33א(2) לחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953 בשל העסקה ביום מנוחה שבועית, העסקה מעבר ל-8 שעות והעסקת נערים ללא פנקס עבודה; עבירה על סעיף 1 לחוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), התשס"ב-2002 בשל אי מסירת הודעה לעובדים בדבר תנאי עבודתם; ועבירה על סעיף 6ב(א) ו-6ב(ד) לחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987 בשל אי הצגת מודעה על פי החוק.

44. **בהסכמת הצדדים תשלח הכרעת הדין אליהם בדואר.**

נקבע לשמיעת טיעונים לעונש ליום 5.11.14 שעה 11:00.

ניתנה היום, ו' אלול תשע"ד, (01 ספטמבר 2014), בהעדר

הצדדים ויישלח אליהם.

עמוד 13

